

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 16 listopada 2021 r.

Marcin Wiącek

VII.510.75.2021.PF

**Trybunał Konstytucyjny
w Warszawie**

sygn. akt K 6/21

Pismo procesowe Rzecznika Praw Obywatelskich

W nawiązaniu do pisma Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO) z dnia 4 listopada 2021 r., uzasadniającego stanowisko w sprawie z wniosku Prokuratora Generalnego (PG) z dnia 27 lipca 2021 r., zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym (TK) o sygn. akt K 6/21, Rzecznik pragnie poinformować, że już po przedłożeniu Trybunałowi wspomnianego uzasadnienia wpłynęła do RPO ekspertyza dotycząca zastosowania art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPC) do sądów konstytucyjnych Państw-Stron.

W świetle tej ekspertyzy, art. 6 EKPC odzwierciedla szeroką koncepcję „sądu” („trybunału”), ukształtowaną już w latach 80. XX wieku. Pojęcie „sądu” ma charakter autonomiczny – to czy dany organ jest „sądem” w rozumieniu art. 6 EKPC nie zależy od jego klasyfikacji w prawie krajowym. Przeciwnie, na gruncie art. 6 EKPC, pojęcie „sądu” ma znaczenie materialne, które związane jest z wykonywaniem przez organ funkcji sądowej, tzn. rozstrzyganiem spraw w ramach przyznanych prawem kompetencji i po przeprowadzeniu postępowania w określony sposób (s. 9). Pojęcie to może zatem obejmować różne organy wykonujące funkcję sądową, i wszystkie one powinny odpowiadać wymogom art. 6 EKPC, w tym również w zakresie składu organu i gwarancji

niezawisłości czerpiących z procedury mianowania przeprowadzonej zgodnie z prawem, w której powołane zostaną osoby na podstawie kryteriów merytorycznych: kompetencji technicznej i nieskazitelnosci moralnej (s. 10).

Europejski Trybunał Praw Człowieka wielokrotnie dokonywał już oceny postępowań przed sądami konstytucyjnymi w świetle art. 6 EKPC. Dotyczyło to m.in. niemieckiego *Bundesverfassungsgericht*, austriackiego *Verfassungsgerichtshof*, francuskiej *Conseil constitutionnel*, szwajcarskiego *Bundesgericht*, czeskiego *Ústavní soud*, hiszpańskiego Trybunału Konstytucyjnego, czy chorwackiego *Ustavnom sudu*. ETPC wielokrotnie wyjaśniał, że charakterystyka organu jako sądu konstytucyjnego nie jest sama w sobie wystarczająca do niestosowania art. 6 ust. 1 EKPC do postępowań przed tymi organami (s. 11–12).

Odnosnie do natury postępowań przed sądami konstytucyjnymi Trybunał w Strasburgu nie wykluczył możliwości, że art. 6 EKPC może nie mieć zastosowania do niektórych postępowań przed sądami konstytucyjnymi, a ocena tego powinna następować w konkretnej sprawie (s. 12). Zaś za rozstrzygający przyjął następujący test: czy rezultat postępowania przed sądem konstytucyjnym może mieć decydujący wpływ na wynik sporu przed sądami powszechnymi (s. 12–13).

W wyroku ETPC w sprawie *Xero Flor* Trybunał zastosował do oceny sprawy ukształtowaną wcześniej definicję sądu oraz kryterium objęcia postępowania przed sądem konstytucyjnym wymogami art. 6 Konwencji. Szczegółowo przy tym rozważył argumenty Rządu RP (s. 14–16).

W świetle sprawy *Xero Flor* art. 6 EKPC ma zastosowanie do postępowań przed polskim Trybunałem Konstytucyjnym, gdy dotyczą one praw o charakterze cywilnym. Nie oznacza to jednak, że wszystkie rodzaje postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym będą objęte wymogami art. 6 EKPC, zwłaszcza gdy Trybunał ten orzeka o hierarchicznej zgodności norm w trybie kontroli abstrakcyjnej. (s. 18–19). Gdy kontrola abstrakcyjna, rozumiana jest wąsko, jako niezwiązana z konkretnymi prawami o charakterze cywilnym lub odpowiedzialnością karną jednostek, tj. gdy Trybunał Konstytucyjny rozstrzyga wyłącznie o „hierarchicznej zgodności przepisów i aktów normatywnych określonych w konstytucji”, to jego działalność nie wchodzi w zakres art. 6 EKPC i gwarancji rzetelnego

procesu, gdyż postępowania takie nie mają – zgodnie z tym, co stwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka – skutku „bezpośrednio rozstrzygającego” dla praw dochodzonych przez jednostki (s. 19).

W ocenie RPO omawiana ekspertyza powinna stanowić dowód w sprawie o sygn. akt K 6/21, i służyć wszechstronnej, wyważonej i obiektywnej analizie zagadnień prawnych, które w niej się rodzą, zgodnie z wynikającym z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej jako: ustawa o TK) obowiązkiem Trybunału Konstytucyjnego zbadania w toku postępowania wszystkich istotnych okoliczności w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. Z tego powodu Rzecznik Praw Obywatelskich, jako uczestnik postępowania, pragnie przedłożyć ją uprzejmie Trybunałowi Konstytucyjnemu w niniejszej sprawie. Rzecznik realizuje tym samym obowiązek wynikający z art. 69 ust. 2 ustawy o TK, zgodnie z którym „[u]czestnicy postępowania są obowiązani do składania Trybunałowi wszelkich wyjaśnień i udzielania informacji dotyczących sprawy oraz przedstawiania wniosków dowodowych, potrzebnych do jej rozstrzygnięcia”.

(-) Marcin Wiącek

(podpis na oryginale)

Załączniki:

- 1) Ekspertyza dotycząca zastosowania artykułu 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka do sądów konstytucyjnych Państw-Stron – tłumaczenie na język polski;
- 2) Expert analysis of the applicability of Article 6 of the European Convention on Human Rights to the constitutional courts of the States Parties – oryginał w języku angielskim.